



Sauebeite er viktig for økosystemtjenester

Forfatter

Line Johansen, NIBIO, Avdeling for Kulturlandskap og biomangfold
Fornavn Etternavn, Organisasjonsnavn

Sammendrag

Økosystemtjenester er en fellesbetegnelse for alle de goder som vi mennesker får fra naturen. Disse godene blir påvirket av endringer som skjer i landskapet, for eksempel opphør av beite og gjengroing.

Publisert

2016

Referanse

Sau og Geit 3/2016

Utskriftsdato

03.12.2023 www.fag.nsg.no

Sauebeite er viktig for økosystemtjenester

Økosystemtjenester er en fellesbetegnelse for alle de goder som vi mennesker får fra naturen. Disse godene blir påvirket av endringer som skjer i landskapet, for eksempel opphør av beite og gjengroing.

Beitemarkene er økosystem med økosystemtjenester; som for eksempel beite- og fôrressurser, pollinering, genetiske ressurser for landbruket, åpent landskap samt forutsetninger for turisme, naturopplevelser, biologisk mangfold (se forrige nummer av Sau og Geit) og bevaring av jordressurser for matproduksjon. Men disse økosystemtjenestene avhenger av inn-

satsfaktorer som rydding, brenning og beitehold.

Gjengroing

Når beitemarkene ikke blir benyttet, vil områdene etter hvert gro igjen. Dette opplever vi i mange deler av landet i dag. Landskapet endrer seg og landet gror igjen. Gjengroing påvirker ikke bare landskapsopplevelsen, men også andre økosystemtjenester.

Prosjektet «Sau i drift»

I prosjektet Sau i drift har vi studert hvordan sauebeiting, og mangel på sådan, påvirker økosystemtjenestene. I prosjektet har vi studert mange økosystemtjenester, og her presenterer

vi de relatert til landskapsopplevelse og fôrproduksjon.

Vi har studert enger som er brukt som vår- og/eller høstbeite for sau. Engene er ikke pløyd, tilsådd eller gjødslet de siste tiårene, men ryddet for busker og trær. Engene er inngjerdet og rett utenfor gjerdene ligger arealer uten aktiv drift. Noen har vært gamle beiteområder, men disse har ikke vært i bruk de siste tiårene. I både engene og arealene uten aktiv drift registrerte vi deknning av alle plantearter inkludert tre og busksjikt. De ulike plantene har ulike egenskaper som for eksempel størrelse, nitrogeninnhold og tørrvekt av blad, blomsterfarger og vekstformer. Vi har brukt disse egenskapene til å beregne økosystemtjenestene for-



Enger beitet av sau ble studert i Trøndelag og Sogn og Fjordane. Engene var artsrike og leverte flere økosystemtjenester. Bildene er fra Ytterråsen i Nord-Trøndelag (venstre) og Engjadalen i Sogn og Fjordane (midten og høyre).

kvalitet (nitrogeninnhold i blad, dekning av gress), førkvantitet (tørrvekt av blad, bladstørrelse), førstabilitet (variasjon i tørrvekt av blad), blomsterrikhet (andel blomstrende urter i forhold til gress, antall blomsterfarger) og åpent landskap (dekning av tre og busksjikt). Engene var artsrike og det var dermed ikke mulig å måle alle egenskapsdata for alle arter i felt. Egenskapsdataene er derfor hentet fra ulike kilder (databasene TRY og LEDA og Norsk Flora).

Landskapsopplevelse

Den opplevelsen som landskapet gir er påvirket av mange forskjellige forhold både ved landskapet og hos den enkelte. I prosjektet har vi sett nærmere på hvor åpent landskapet er og hvor mye blomstrende urter som finnes.

Vi fant at nivået på begge disse økosystemtjenestene var lavere i de skogkledte arealene uten aktiv drift.

Potensiell førproduksjon

Stabiliteten, mengden og kvaliteten på føret påvirker førproduksjonen. Basert

på vår studie, ser vi at mengden av de artene som potensielt produserer mye før er størst i beitemarkene. Det var derimot ingen forskjeller i plantenes potensielle førkvalitet i beitemarkene og arealene uten aktiv drift. Stabilitet i førproduksjonen i forhold til for eksempel vær og klimaendringer er viktig. Vi har funnet indikasjoner på at leveranse av før er sikrere i beitemarkene enn arealene uten aktiv drift. Tidligere studier har funnet at førproduksjon er mer forutsigbar (stabil) uansett vær om artssammensetningen inneholder planter med forskjellig tørrvekt på blad. Artene i beitemarkene vi har undersøkt hadde et videre spekter av tørrvekt på blad enn artene i arealene uten aktiv drift.

Landbruket leverer mange økosystemtjenester

Kulturlandskapet leverer et mangfold av økosystemtjenester. Dette gjelder både goder man kan sette en verdi i kroner på og de goder som ikke er direkte omsettbare i penger, for eksempel kulturelle tjenester som landskapsopplevelse. Regjeringen har

Fakta 1

Prosjektet Sau i drift er finansiert av NFR og har som mål å forstå de biologiske og sosioøkonomiske muligheter og begrensninger for ulike driftssystemer under ulike ressursforhold.

Fakta 2

Forskere ved avdeling for Kulturlandskap og biomangfold ved NIBIO har i Sau i drift studert biologiske effekter ved vår- og høstbeite for sau.

som mål at alle økosystemer skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester (Meld.St.14). En aktiv beitebruk for å hindre gjengroing er et viktig tiltak for å nå dette.

Av Line Johansen, Sølvi Wehn og Knut Anders Hovstad, NIBIO, Avdeling for Kulturlandskap og biomangfold

Sau på Data

Led-Sau – dataprogram for saueholdere

- Full oversikt over buskappen din
 - Enkel og sikker registrering
 - Henter data fra PDA, vekter, lesestaver og internett
 - Utvidet KSL
 - Kan sende til Sauekontrollen
- Pris kr 1.500,- + mva

PDA – med og uten RFID-leser forenkler registreringen betydelig

- Vi har 8 års erfaring med PDA til registrering av opplysninger
 - Kan brukes til all registrering, samt oppslag og hjelpefunksjoner
- Pris med nødvendig program, fra kr 3.950,- + mva

PC-vekt – Vår nye vektløsning gir deg rask og sikker veiing, rett inn på PC eller PDA via blåttann

- Kan ettermonteres på gamle vekter
 - Leser rett inn i Led-Sau og viser samtidig mange detaljer om dyret. Snakker.
- Pris fra kr 4.900,- + mva



LINDHOLT DATA

- 27 år med data så folk forstår det!

For flere opplysninger ring: 62 34 50 05
- eller besøk vår nettside: lindholtdata.no